

دفتر مجلس انصار اللہ بھارت

Office Of The Majlis Ansarullah Bharat

Mohallah Ahmadiyya Qadian-143516, Distt.Gurdaspur (Punjab) INDIA

Mob:9682536974, E-Mail.: ansarullah@qadian.in

ਮੁਹੱਲਾ ਅਹਮਦੀਆ ਕਾਦੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ (ਪੰਜਾਬ) ਭਾਰਤ

ਰੱਬੀ ਹੁਕਮਾਂ, ਰਸੂਲੁੱਲਾਹ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਅਤੇ ਜਮਾਅਤੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਮਜਲਿਸੇ ਸੂਰਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਉਹਦੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੂਰਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀਆ ਅਤੇ ਨਸੀਹਤਾਂ

ਸੰਖੇਪ ਵਿਵਰਨ ਖੁਤਬਾ ਜੁਮਾ ਹਜ਼ਰਤ ਮਿਰਜ਼ਾ ਮਸਰੂਰ ਅਹਮਦ ਖਲੀਫਾਤੁਲ ਮਸੀਹ ਅਲ-ਖਾਮਿਸ ਅੱਯਾਦਹੁੱਲ੍ਹਾ ਤਾਅਲਾ ਬਿਨਸਰਹਿਲ ਅਜ਼ੀਜ਼, 12 ਮਈ 2023 ਮਸਜਿਦ ਮੁਬਾਰਕ, ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ, ਤਿਲਫੋਰਡ (ਯੂ.ਕੇ)

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ - بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ - الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ - الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ - مَلِكٌ يَوْمَ الدِّينِ - إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ - اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ - صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ - غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ -

فِي جَارِحَةٍ مِنَ الْوَالِدِ إِيمَرَانِ دِي آيَاتِ اَللّٰهِ لِيُحِبُّ لِهْمُ وَلَوْ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَا نَفْضُوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ਦੀ ਤਿਲਾਵਤ ਮਗਰੋਂ ਹਜ਼ੂਰੇ ਅਨਵਰ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਪੇਸ਼ ਫਰਮਾਇਆ : ਸੇ, ਰਬ ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਰਮ ਹੋ ਜਾ । ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਤੇਜ਼ ਗੁੱਸੇ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਕਠੋਰ ਦਿਲ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਦੂਰ ਭਜ ਜਾਂਦੇ । ਸੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰ ਅਤੇ ਹਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰ । ਸੇ, ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਰਬ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰਖ ਰਬ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਇੰਨੀ ਦਿਨੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਮਾਅਤੀ ਮਜਲਿਸੇ ਸੂਰਾ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਕੁਝ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੀਆਂ । ਸੂਰਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ । ਕਈ ਸਾਲ ਬੀਤਣ ਦੇ ਬਾਦ, ਇਹ ਉਚਿੱਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਜੋਕੇ ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ, ਨਬੀ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਅਤੇ ਜਮਾਅਤ ਦੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤਰੀਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਜਿੱਥੇ ਮਜਲਿਸੇ ਸੂਰਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਉੱਥੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਵੀ ਲਾਭ ਚੁਕ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਜੇ ਸੂਰਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸੂਰਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ । ਕਿਉਂਕਿ ਮਜਲਿਸੇ ਸੂਰਾ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਖਲੀਫਾ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਦ ਹੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਕਿਰਦਾਰ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਸੂਰਾ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ ।

ਜੇ ਆਇਤ ਮੈਂ ਤਿਲਾਵਤ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਉਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਗਲ੍ਹ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਰਬੱ ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਰਹਿਮਤ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਉਮੱਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਨਰਮ ਦਿਲ੍ਹ ਰਖੱਣ ਵਾਲੇ ਸਨ । ਉੱਥੇ ਇਸ ਗਲ੍ਹ ਉੱਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੁਆਇਆ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੀ ਭਵਿਖਬਾਣੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਸੀਹ ਮੈਂਉਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ । ਉਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਪਿਆਰ, ਮੁਹਬਤ ਅਤੇ ਨਰਮੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ।

ਰਬੱ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨਰਮੀ ਨ ਵਿਖਾਈ, ਕਠੋਰਤਾ ਵਿਖਾਈ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਏ । ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ । ਸੇ, ਰਬੱ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ, ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਦੁਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਸੇ, ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਮਜਲਿਸੇ ਸੂਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ । ਸਗੋਂ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮਜਲਿਸ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਸਲਾਹਾਂ ਦੇ ਬਾਦ ਜੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਤੂੰ ਕਰੇ । ਉਸ ਉੱਤੇ ਰਬੱ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰਖੱਦੇ ਹੋਏ ਅਮਲ ਕਰੇ । ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਦ ਰਬੱ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਬਰਕਤਾਂ ਵਾਲੇ ਕੱਢੇਗਾ ।

ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਇਕੱ ਉਚੱਤਮ ਮਿਸਾਲ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੀ ਜ਼ਾਤ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ । ਆਪ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੂੰ ਬਥੇਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਬੱ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਧਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਮਿਲਦਾ ਸੀ । ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਜ਼ਰੂਰ ਸਲਾਹ ਲੈਂਦੇ ਸਨ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰਬੱ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁਕਮ ਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ । ਆਪ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦਾ ਇਹ ਅਮਲ ਅਤੇ ਰਬੱ ਦਾ ਇਹ ਹੁਕਮ ਸਾਨੂੰ ਦਸੱਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਜਮਾਅਤੀ ਓਹਦੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਜਮਾਅਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਵਤੀਰੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਆਪਸੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਰਬੱ ਦਾ ਇਹ ਇਹਸਾਨ ਹੈ ਕਿ ਜਮਾਅਤੇ ਅਹਮਦੀਆ ਨੂੰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤ ਦੇ ਇਨਾਮ ਨਾਲ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ । ਇਸ ਲਈ ਖ਼ਲੀਫ਼ਾ ਵੀ ਰਬੱ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਨਬੀ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੀ ਸੁਨੰਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਜਮਾਅਤਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਲਾਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਰਬੱ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ । ਪਰ ਆਪ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦਾ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ ਕਰ ਲੈਣਾ । ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਸਹੀ ਰਾਹ ਉੱਤੇ ਚਲਾਉਣ, ਆਪਸੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਮੱਤ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ

ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਇਕੱ ਹਦੀਸ ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਸਪਸ਼ੱਟਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਨੇ ਅੱਬਾਸ ਰਜ਼ੀ ਅੱਲਾਹ ਅੰਨਹੋ ਰਵਾਯਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ *شاورهم في الأمر* ਦੀ ਆਇਤ ਨਾਜ਼ਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਰਬੱ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ।

ਪਰ ਰਬੱ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਉਮੱਤ ਲਈ ਰਹਿਮਤ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ । ਸੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਸਲਾਹ ਕਰੇਗਾ । ਉਹ ਹਦਾਯਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਜੋ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ । ਉਹ ਗੁਮਰਾਹੀ ਤੋਂ ਨ ਬਚ ਸਕੇਗਾ ।

ਸੇ, ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਲਾਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਬਾਦ ਵੀ ਆਪ ਨੇ ਸਲਾਹਾਂ ਮੰਗੀਆਂ ਤਾਂ ਕਿ ਉਮੱਤ ਦੇ ਸਾਮੁਏ ਉਹ ਨਮੂਨਾ ਕਾਯਮ ਫ਼ਰਮਾ ਦੇਣ । ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਮੱਤ ਸਦਾ ਰਬੱ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਤੋਂ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸਦਾ ਹਦਾਯਤ ਦੀਆਂ ਰਾਹਾਂ ਉੱਤੇ ਚਲਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਗੁਮਰਾਹੀ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਰਹੇ ।

ਸੇ, ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਰਬੱ ਦਾ ਇਹ ਖ਼ਾਸ ਇਹਸਾਨ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਸੂਰਾ ਦਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਰਖਿਆ ਹੈ । ਸੇ, ਹਰ ਅਹਮਦੀ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਹਰ ਸੂਰਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕਦਰ ਹੋਵੇ ਰਬੱ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਹਦਾਯਤ ਦਾ ਸਮਾਨ ਪੈਦਾ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੇ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਦੇ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਤਿੰਨ ਤਰੀਕੇ ਸਨ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਲੀਫ਼ੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਖਿਆ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ । ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਲਾਹ ਦੇ ਯੋਗ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਹੁੰਦਾ । ਤਾਂ ਇਕੱ ਬੰਦੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਬਾਦ ਲੋਕ ਜਮ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਫ਼ਿਰ ਜੋ ਰਾਏ ਜਾਂ ਸਲਾਹ ਹੁੰਦੀ । ਉਸ ਉੱਤੇ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਫ਼ੈਸਲਾ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ । ਦੂਜਾ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਸਲਾਹ ਦੇ ਯੋਗ ਸਮਝਦੇ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਦੱਦੇ ਅਤੇ ਫ਼ਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸਲਾਹ ਲੈਂਦੇ । ਤੀਜਾ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਸਮਝਦੇ ਕਿ ਦੋ ਬੰਦੇ ਵੀ ਜਮ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ । ਉੱਥੇ ਆਪ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਦੱ ਕੇ ਸਲਾਹ ਲੈਂਦੇ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਹੁਰੈਰਾ ਰਜ਼ੀ ਅੱਲਾਹ ਅੰਨਹੁ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਤੋਂ ਵਧੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਹਾਬੀਆਂ ਤੋਂ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ । ਸੇ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਬੀ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਰਬੱ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ । ਜਦੋਂ ਸਲਾਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਸਲਾਹ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

ਬਦਰ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਹਾਬਾ ਰਜ਼ੀ ਅੱਲਾਹ ਅੰਨਹੁਮਾ ਨੇ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਦ ਉਸ ਉੱਤੇ ਅਮਲੀ ਪ੍ਰਕਟਾਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ । ਸੇ, ਸਾਡੇ ਸੂਰਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਯਾਦ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਬਾਦ ਉਸ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣੀ ਹੈ । ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋ । ਜੇ ਨਿਜ਼ਾਮੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤ ਅਤੇ ਨਿਜ਼ਾਮੇ ਜਮਾਅਤ ਦੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ । ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਨੇਕ-ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਆਸਥਾ ਦੇ

ਉਚੱਤਮ ਪਯੱਰ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ । ਸੇ, ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿਮਮੇਦਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਵੈਂ-ਪੜ੍ਹਚੇਲ ਕਰਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਸਥਾ ਕਿਸ ਮਿਆਰ ਦੀ ਹੈ ।

ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ ਰਜ਼ੀ ਅੱਲਾਹ ਅੰਨਹੋ ਦੀ ਇਕੱ ਰਵਾਯਤ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਤਕ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਆਪ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ *شاور الفقهاء والعابدين* ਅਰਥਾਤ ਸਮਝਦਾਰ ਅਤੇ ਇਬਾਦਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸਲਾਹ ਲਿਆ ਕਰੇ, ਹਰ ਇਕੱ ਤੋਂ ਨਹੀਂ । ਸੇ, ਇਹ ਮਿਆਰ ਹੈ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਾ । ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵੀ ਨਸੀਹਤ ਹੈ ਜੋ ਸੂਰਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਚੁਣੇ । ਜੋ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣ, ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਆਨ ਵਿਚੋਂ ਚੰਗੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਬਾਦਤ ਦੇ ਮਿਆਰ ਵੀ ਚੰਗੇ ਹੋਣ । ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਇਸ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿਚੋਂ ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱ ਵਖੱਰਾ ਅੰਤਰ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਖ਼ਲੀਫ਼ਾ ਇਹੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਰਬੱ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਬਣਾਏ ਹਨ । ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਾ ਹਕੱ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਆਪਣਾ ਹਕੱ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ । ਤਾਂ ਉਹ ਨ ਕੇਵਲ ਜਮਾਅਤ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ । ਸਗੋਂ ਖ਼ਲੀਫ਼ਾ ਦੇ ਕੋਲ ਵੀ ਆਪਣੀ ਅਮਾਨਤ ਦਾ ਹਕੱ ਅਦਾ ਨ ਕਰਕੇ ਖ਼ਿਆਨਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ ।

ਸੂਰਾ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਇਕੱ ਸਾਲ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਹੈ । ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਆਪ ਵੀ ਅਮਲ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਵਾਉਣਾ ਵੀ ਹੈ । ਸਦਾ ਇਹ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਕਿ ਆਪ ਦੀ ਜਮਾਅਤ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸ ਹਦੱ ਤਕੱ ਖ਼ਲੀਫ਼ਾ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਕਈ ਵਾਰ ਫ਼ੈਸਲਾ, ਉਹਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਸਤਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਰੰਗ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । ਜਿਸ ਰੰਗ ਵਿਚੋਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਹਦੇਦਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੁਆਉਣ । ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚੋਂ ਬਹਾਣੇ ਬਣਾ ਕੇ ਬਚੱ ਜਾਣਗੇ । ਪਰ ਰਬੱ ਤੋਂ ਕੋਈ ਗਲੱ ਛੁੱਪੀ ਨਹੀ । ਉਹ ਅਮਾਨਤਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇਗਾ । ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਦਸੱਦੇ ਹਨ । ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਉਹਦੇਦਾਰ ਨਾਲ ਟਕਰਾਓ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਜਮਾਅਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਸਲਾਹਾਂ ਦੇਹਰੇ ਭੇਜਣ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੇ, ਅਜਿਹੀ ਜਮਾਅਤਾਂ ਅਤੇ ਉਹਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਆਸਥਾ ਉੱਤੇ ਚਲਣ, ਆਪਣੇ ਅਮਾਨਤਾਂ ਦਾ ਹਕੱ ਅਦਾ ਕਰਨ, ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਪਾਲਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਚਨ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਅਮਲ ਹੈ ? ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਪ੍ਰਕਟ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਨ ਕਰਵਾ ਸਕੇ ਪਰ ਇਸ ਸਾਲ ਅਸੀਂ ਇਸ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਅਮਲ ਨ ਕਰਵਾਉਣ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮੁਜਰਿਮ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਆਪਣੀ ਅਮਾਨਤਾਂ ਦਾ ਹਕੱ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਲਿਖੱਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਾਲ ਇਸ ਸੁਝਾਵ ਨੂੰ ਪੈਸ਼ ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ । ਇਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਹ ਇਹਸਾਸ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਖਲੀਫਾ ਨੂੰ ਪੈਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਜਰਿਮ ਹਨ ਅਤੇ ਖਲੀਫਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਸਮੂਹਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਚੋਲ ਹੋਵੇ । ਉੱਥੇ ਸੂਰਾ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਅਤੇ ਓਹਦੇਦਾਰ ਸਵੈ-ਪੜ੍ਹਚੋਲ ਵੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਸਤਗ਼ਫ਼ਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਮਲ ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲਭੱਣ । ਸੇ, ਇਹ ਪੜ੍ਹਚੋਲ ਹੀ ਜਮਾਅਤੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰਾਹ ਉੱਤੇ ਚਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜੁਬਾਨੀ ਗੱਲਾਂ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀਆਂ ।

ਆਪਣੇ ਅਮਲ ਰਾਹੀਂ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਮੁਹਬਤ ਦਾ ਸੰਬੰਧ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਦਿਲੁ ਵਿੱਚ ਰਖਣਾ, ਖਲੀਫਾ ਦੀ ਆਗਿਆਪਾਲਣ ਦੇ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਕਰਨਾ, ਹਰ ਓਹਦੇਦਾਰ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਸੂਰਾ ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਖ਼ੂਬੀ ਹੋਵੇਗੀ । ਤਾਂ ਤਦੋਂ ਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਸਮੂਹਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਮਾਅਤ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਵੇਖਾਂਗੇ ਸੂਰਾ ਇਸ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਅਮਲੀ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਉਣ । ਉੱਥੇ ਰਬ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਆਹਜ਼ਰਤ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੇ ਝੰਡੇ ਹੇਠਾਂ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਉਣ । ਜੇ ਤਬਦੀਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ।

ਹਜ਼ੂਰੇ ਅਨਵਰ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਦੇ ਇਕੱ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਤਕਵਾ ਉੱਤੇ ਚਲਦੇ ਹੋਏ । ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਲੋਂ ਧਿਆਨ ਦੁਆਂਦੇ ਹੋਏ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਰਬ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਕਵਾ ਉੱਤੇ ਚਲਦੇ ਹੋਏ । ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤੌਫ਼ੀਕ ਬਖ਼ਸ਼ੇ । ਰਬ ਸਾਡੀਆਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ, ਭੁਲ ਚੁਕ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ । ਆਪਣੀਆਂ ਮਿਹਰਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਦਾ ਬਖ਼ਸ਼ਦਾ ਚਲਾ ਜਾਏ । ਆਮੀਨ

الْحَمْدُ لِلَّهِ! الْحَمْدُ لِلَّهِ مُحَمَّدٌ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنُؤْمِنُ بِهِ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ
 اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ لَهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَنَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَنَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ عِبَادَ اللَّهِ رَحِمَكُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ بِأُمْرٍ
 بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيْتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ أذْكُرُوا اللَّهَ يَدَّ كُرْكُمُ وَادْعُوهُ
 يَسْتَجِبْ لَكُمْ وَلِذِكْرِ اللَّهِ أَكْبَرُ-